

De kunst van KV7 - plaquette ter herinnering aan thesaurier-generaal Jan Ridder

Er is veel kunst in en om het pand van Financiën. Soms onmiskenbaar en in het oog springend, soms bijna onzichtbaar. In deze maandelijkse rubriek op Rijksportaal komen die werken in woord en beeld aan bod.

Aflevering 9: plaquette ter nagedachtenis aan thesaurier-generaal Jan Ridder.

Plaquette

Het kunstwerk van deze aflevering – een bronzen plaquette – heeft directe samenhang met een dramatisch moment uit de geschiedenis van Financiën. De plaquette is ontworpen door kunstenaar mevrouw G.J.W. Rueb, bekend als [Gra Rueb](#), ter nagedachtenis aan thesaurier-generaal Dr Jan Ridder. Op 14 november 1946 was Ridder, 36 jaar jong, tragisch om het leven gekomen bij een vliegtuigramp op Schiphol. Minister van Financiën Lief tinck onthulde de plaquette op 9 februari 1948. Het werk hing toen boven de schouw in de werkkamer van de thesaurier-generaal in het toenmalige departementsgebouw aan de Kneuterdijk. Zie voor meer informatie over oud-TG Jan Ridder en de onthulling van de plaquette de afbeeldingen hieronder. Betreffende artikelen komen uit de 'WIJ van Financiën', het personeelsmagazine. Het in memoriam door minister Lief tinck is uit de WIJ van november 1946, het bericht van de onthulling van de plaquette is uit de WIJ van februari 1948.

De plaquette hangt tegenwoordig op de derde etage van KV7, gang 'Hof' – de gang met de kamer van de huidige thesaurier-generaal, Christiaan Rebergen.

ONTHULLING VAN EEN PLAQUETTE

Ter nagedachtenis aan wijlen de Thesaurier-Generaal, Dr. J. Ridder, die op 14 November 1946 tengevolge van een noodlottig vliegongeval om het leven kwam, heeft de Minister van Financiën, Prof. Mr. P. Lieftinck, in de middag van 9 Februari j.l. in de werkkamer van de Thesaurier-Generaal een plaquette onthuld.

De plechtigheid vond plaats in tegenwoordigheid van mevrouw Ridder en haar twee zoons, alsmede van enige genodigden, onder wie oud-minister De Wilde en tal van ambtenaren.

Voor de onthulling sprak de Minister de echtgenote en kinderen van wijlen Dr. Ridder toe, om uitdrukking te geven aan de gevoelens van dankbare herinnering aan een dierbare vriend en medewerker.

De plaquette, welke in brons is uitgevoerd, werd ontworpen door de kunstenaar Mej. G. J. W. Rueb en draagt boven de tekst de voorstelling van een neerstortende adelaar.

DR. J. RIDDER †

TOEN de chauffeur van het Ministerie, G. H. B. Rouwhorst, op Donderdagavond 14 November op het vliegveld Schiphol den terugkeer van Dr. J. Ridder uit Londen afwachtte, zag hij plotseling op korten afstand een steekvlam en hoorde hij een harden slag. Hij drong zich door de contrôle heen en snelde over het veld naar de plaats van de ramp.

De dood had verpletterend toegeslagen. Er was geen enkele overlevende.

Het bericht dat ons bij monde van dien ooggetuige ten Departement bereikte was niet minder verpletterend.

Nog even was er een flauwe hoop dat Dr. Ridder het vliegtuig,

waarin hij had besproken, zou hebben gemist;

Dr. Treep in Londen aan de telefoon geroepen

moest ons deze hoop ontnemen; hij zelf had

hem naar de bus voor het vliegveld gebracht.

Mevrouw Ridder treft deze slag het hardst.

Wij hebben in haar smart en in die van haar

kinderen gedeeld. God geve haar de kracht

om dit te dragen.

Den volgenden morgen hing uit een oud ge-

bouw op den Kneuterdijk de vlag halfstok.

De verslagenheid, die er heerschte, is niet te

beschrijven. Met zijn naaste medewerkers heb-

ben wij Dr. Ridder dien morgen op mijn

Kabinet in rouw herdacht.

Zaterdagmorgen kwam het geheele departe-

mentspersoneel bijeen in het aangrenzende

Paleisje voor een sobere herdenkingsplechtig-

heid.

Erst langzamerhand wordt ons ten volle

duidelijk wat dit verlies voor het Departement beteekent.

Aan de Generale Thesaurie is haar chef ontvallen, een chef

van nog slechts 36 jaar, jong en opgewekt van verschijning,

verstandelijk in hooge mate begaafd, met een helder en wel-

overwogen oordeel over de moeilijke vraagstukken, waarvoor

hij stond, een chef met een enorme werkkracht, die zich zelf

in geen enkel opzicht spaarde, een chef bemind en gerespec-

teerd door al zijn medewerkers, waaronder ook veel ouderen

dan hij, maar die hem niettemin gaarne volgden, omdat zij in

Dr. Ridder erkenden den man met de maarschalksstaf.

Gedurende bijna anderhalf jaar heb ik het voorrecht gehad

Dr. Ridder in de zaken der Thesaurie als mijn rechterhand te

kunnen beschouwen. Ik zag in hem een toegewijd vriend.

Hij had volstrekt mijn vertrouwen. Zijn oordeel werd door mij

op bijzonder hoogten prijs gesteld.

Zelfoverschatting was hem ten eenenmale vreemd. Onder

zware opdrachten ging hij dikwijls innerlijk gebukt, maar hij

volbracht zijn taak, al was zij nog zoo zwaar, op een zeldzaam

hoog niveau en de resultaten waren voortreffelijk.

Hij was door en door een man van Financiën, het Departement,

wanraan hij zijn hart had verpaid. Maar zijn intelligentie

en breedheid van blik behoorden hem ervoor de eenheid in het

regeeringsbeleid uit het oog te verliezen.

Daarvoor was hij trouwens een te goed econoom en had hij te veel politieke feeling. Zijn verhouding tot de andere Ministeries en tot De Nederlandsche Bank liet dan ook niets te wenschen over. In het particuliere bedrijfsleven, zoowel in kringen van werkgevers als in die van werknemers, was hij een geziene figuur.

Hij had een vurige liefde voor zijn Vaderland. In den bezettingstijd is hij trouw op zijn post gebleven zonder ook maar één oogenblik af te glijden in een dienst aan de bedoelingen van den vijand. Tot de financieele reconstructie van ons land heeft hij krachtig bijgedragen.

Eerst in de periode van de

illegaliteit door het treffen van geheime voorbereidingen; later door mede vorm en inhoud

te geven aan het na de bevrijding gevoerde

beleid, dat gericht werd op het leggen van een

gezonde basis voor het economische herstel.

De noodzakelijkheid van een nauwe samen-

werking op financieel en economisch gebied

tusschen Nederland en de Overzeesche Ge-

biedsdeelen zag hij scherp in en de missie, die

hij eenige maanden geleden met het oog hierop

in Batavia heeft vervuld, was zeker niet tever-

geefsich. De uitzending van Mr. van den Dries

naar Indië als vertegenwoordiger van den

Minister van Financiën bij het Indische Gou-

vernement en als financieel adviseur van de

Commissie-Generaal, werd door hem voor-

bereid.

De internationale vraagstukken van mone-

tairen en financieelen aard, waarvan de op-

lossing voor de toekomst van ons land van zoo vitale

beteekenis is, vervulden hem met de grootste zorg en ijver.

Zijn reizen naar de Vereenigde Staten, Engeland en Duitsch-

land bleven niet zonder vrucht.

Ook in het buitenland was hij een gewaardeerde en geziene

gast, die den naam van ons land en van het Ministerie van

Financiën in het bijzonder hoog hield. Terwijl ik dit schrijf,

liggen er naast mij op mijn bureau vele brieven en telegram-

men van vooraanstaande figuren uit de financieele wereld in

binnen- en buitenland, die hun deelneming betuigen met het

zware verlies dat zijn gezin en ons heeft getroffen.

Dr. Ridder ging van ons heen, hij werd opgeroepen tot hooger

leven.

Hier moet het werk worden voortgezet, ook zijn werk. Zonder

hem zal het moeilijk zijn, nog moeilijker dan het reeds was en

toch weet ik dat het gedaan zal worden. Ik vertrouw dat de

bezieling, die er van het leven van Dr. Ridder op zijn mede-

werkers, ja op het geheele Ministerie uitging, haar invloed zal

doen blijven gelden. Zijn geest werkt door en daardoor zal hij

aan het herstel van ons land blijven medewerken.

Gelukkig is het te mogen weten dat de geest die dit sterke

leven droeg thans rust in veilige handen.

LIEFTINCK.

Thesaurier-generaal Dr Jan Ridder

Met het in memoriam van minister Lief tinck krijgen we een inkijkje in het leven van Jan Ridder. Hij was econoom, en ook als ambtenaar bleef hij wetenschappelijk actief. Zo pulceerde hij nog regelmatig artikelen. Het was aannemelijk dat hij zou worden voorgedragen voor de post van hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Door zijn vroegtijdig overlijden moest een ander gekozen worden. Dat was Jelle Zijlstra, de latere minister van Financiën en minister-president. Via onderstaande link kun je iets lezen over de verschillende wetenschapsovattingen tussen Ridder en Zijlstra, hoewel beiden van gereformeerde huize waren.

Meer over de wetenschappelijke achtergrond van Jan Ridder: '[In Rotterdamsche sfeer](#)'

Tevens nog twee in memoriam artikelen. Uit het Leidsch Dagblad (15 november 1946) en uit Trouw (16 november 1946):

Dr. J. Ridder † THESAURIER-GENERAAL FINANCIËN.

Dr. J. Ridder, thesaurier-generaal, die bij het vliegtuigongeluk op Schiphol het leven liet, werd geboren te Groningen op 29 Maart 1910.

Van 1927 tot 1932 was hij student aan de Ned. Econ. Hoogeschool te Rotterdam en promoveerde tot doctor in de economie in 1935 op het proefschrift „Een conjunctuuranalyse van Nederland 1848-1860“.

Van 1 Januari 1931 tot 31 December 1934 was de thans overledene reserve 2de luitenant ter militaire administratie en van 1 Januari 1935 tot 1 Februari 1937 1ste luitenant.

Van 16 Februari 1933 tot 6 Juni 1934 was de heer Ridder adjunct-commies bij de directie van Econ. Zaken van het Dep. van Buitenl. Zaken en van 7 Juli 1934 tot 30 November 1935 secretaris der directie van het Ned. Clearinginstituut.

Op 1 December 1935 ving dr. Ridder zijn loopbaan aan bij het ministerie van Financiën, waar hij zeer belangrijk werk verrichtte.

Op 1 Januari 1937 tot hoofdcommies benoemd, werd hij reeds 1 Januari 1938 bevorderd tot referendaris. Op 1 Oct. 1940 volgde zijn benoeming tot administrateur, hoofd der afd. geldwezen.

Tijdens de oorlogsjaren heeft hij vele maatregelen voorbereid voor den tijd na de bevrijding.

Als illegaal werker onderhield dr. Ridder geregeld contact met de Ned. Regering te Londen. Na de bevrijding werd dr. Ridder op 6 Mei 1945 benoemd tot wnd. thesaurier-generaal. Op 1 Juli 1945 volgde zijn benoeming tot thesaurier-generaal. Op 17 September 1946 werden dr. Ridder's verdiensten door H.M. de Koningin erkend door benoeming tot Ridder in de Orde van den Ned. Leeuw.

Van zijn hand verschenen verschillende publicaties op economisch gebied. Dr. Ridder was gehuwd en had twee kinderen. Hij keerde met het verongelukte toestel terug uit Londen, waar hij eenige dagen voor dienstaaengelegenheden had vertoefd.

„FINANCIËN” VLAGT HALFSTOK Verslagenheid over den dood van dr. Ridder

(Van onzen Haagschen redacteur)

De vlag boven den ingang van het ministerie van Financiën aan den Kneuterdijk hing gistermorgen halfstok. Groot is de verslagenheid over het overlijden van dr. J. Ridder, den jongen energieken thesaurier-generaal. Wij spraken met eenige hooge functionarissen en met boden en portiers. Allen waren hun ontroering nauwelijks meester.

„Een verschrikkelijke slag, dr. Ridder was de rechterhand van den minister. Het ambtelijk apparaat van het ministerie dreef op hem,” aldus zeide ons de plaatsvervangende secretaris-generaal, prof. Smeets, dien wij eenige oogenblikken spraken. Om halftien was er een conferentie op het ministerie gehouden worden, waarvoor dr. Ridder uit Londen overkwam. De vergadering werd gehouden, doch alleen om met eenige sobere woorden den thesaurier-generaal te gedenken. Prof. Smeets herinnerde aan de groote veelzijdige kennis en ervaring van dr. Ridder, vooral de begrotingspolitiek en de politiek der buitenlandse leeningen hadden zijn bijzondere dagelijkse belangstelling. Toen minister Lief tinck onlangs uit Amerika terugkwam, bleek bij aankomst, dat er nog een belangrijke aangelegenheid dringend in de Ver Staten behandeld moest worden. Prof. Lief tinck belaste dr. Ridder met deze taak, wel een bewijs hoeveel vertrouwen de minister in hem stelde. Diep was dan ook de ontroering van den minister, toen hij de Jobstijding belemmering onving.

In den kring der A. R. Partij genoot dr. Ridder eveneens groot aanzien. Op vele politieke vergaderingen voerde hij het woord, onlangs zelfs nog in den Achterhoek.

Zij die dagelijks met hem verkeerden, stonden versteld over zijn werkkraft. Als thesaurier-generaal drukte op hem een bijna overmenselijke taak. Zijn groote gevatheid en zijn vermogen om

snel beslissingen te nemen, stelden hem in staat groote moeilijkheden te overwinnen. Toen hij gedurende een reis naar Ned.-Indië op een der vliegvelden moest overnachten, schreef hij in den tropennacht een nota over zijn economisch-financieele inzichten, een nota die voor zijn A. R.-vrienden bestemd was. Geen oogenblik van zijn tijd liet hij onbenut. Gaarne had de Vrije Universiteit te Amsterdam hem tot hoogleraar benoemd, doch het land kon dezen bekwaamen ambtenaar in deze ambtelijke functie niet missen. God heeft hem toch weggenomen. „Maar hij ging niet onvoorbereid, dr. Ridder was een innig geloovig Christen”, aldus besloot prof. Smeets.

Dr. J. Ridder werd geboren te Groningen op 29 Maart 1910. Hij bracht zijn jeugdijaren door te Kinderdijk en doorliep de Christelijke H.B.S. te Dordrecht. Van 1927 tot 1932 was hij student aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool te Rotterdam en hij promoveerde in 1935 op het proefschrift „Een conjunctuuranalyse van Nederland 1848-1860“.

Na reserve-officier te zijn geweest en verschillende ambtelijke functies te hebben vervuld — hij is o.m. secretaris van de directie van het Ned. Clearinginstituut geweest — ving dr. Ridder op 1 December 1935 zijn loopbaan bij het ministerie van Financiën aan. Belangrijk werk heeft hij daar verricht, waarbij te denken valt aan de monetaire maatregelen in September 1936 e.v. In Januari 1938 werd hij referendaris, in October 1940 administrateur, hoofd der afdeling geldwezen.

Tijdens de oorlogsjaren heeft hij in nauwe samenwerking met verscheidene andere hoofdamtlenaren vele maatregelen voorbereid voor den tijd na de bevrijding. Dat hij als illegaal werker een man was van formaat, blijkt wel uit het feit, dat hij medereisende de bezettingstijden contact wist te onderhouden met de Nederlandsche Regering te Londen.

Na de bevrijding werd dr. Ridder op 6 Mei 1945 benoemd tot wnd. thesaurier-generaal. Op 1 Juli 1945 volgde zijn benoeming tot thesaurier-generaal.

In September 1946 werden dr. Ridder's verdiensten door H. M. de Koningin erkend door zijn benoeming tot Ridder in de orde van den Ned. Leeuw.

Van de hand van dr. Ridder verschenen verschillende publicaties op economisch gebied in diverse tijdschriften.

Vliegramp op Schiphol

Op 14 november 1946 lukt het de uit Londen afkomstige KLM Dakota PH-TBW niet om recht voor de landingsbaan te komen. Na twee mislukte pogingen gaat het de derde keer helemaal mis. Het toestel raakt uit balans, komt naast de baan terecht en een vleugel slaat in de grond. Bij deze crash komen alle 26 inzittenden om het leven, vijf bemanningsleden en 21 passagiers, waaronder de bekende schrijver Herman de Man, en thesaurier-generaal Dr Jan Ridder.

Belangrijkste oorzaak van de crash is slecht weer. Laaghangende bewolking, wind en regen. Juist vanwege het slechte weer was het vliegtuig al door de vluchtleiding naar de 'mistbaan' doorverwezen, die bijzondere voorzieningen heeft om met slecht zicht te landen. Tegenwoordig is dit de Schiphol Oostbaan. Ondanks deze maatregel kan niet worden voorkomen dat bij de komst van hulpdiensten het vliegtuig al is uitgebrand. Direct na de crash was een enorme steekvlam te zien. In slechts enkele minuten brandde het toestel volledig uit.